

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 35/03-73

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. februára 2005 v pléne zloženom z predsedu Eduarda Báránya a zo sudcov Jána Auxta, Juraja Babjaka, Alexandra Bröstla, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Jána Lubyho, Jána Mazáka, Lajosa Mészároša a Štefana Ogurčáka vo veci volebnej sťažnosti Strany maďarskej koalície, Magyar Koalíció Pártja, miestnej organizácie Kráľovský Chlmec, zastúpenej advokátom JUDr. D. S., K. Ch., za účasti nezávislých kandidátov A. B., J. B., Ing. P. F., Mgr. I. G., Ing. P. H., MUDr. P. K., H. N., Ing. D. N., Ing. L. S. a Mgr. G. Z., ktorou namietala neústavnosť a nezákonnosť volieb do orgánov miestnej samosprávy mesta Kráľovský Chlmec konaných 6. a 7. decembra 2002 takto

r o z h o d o l :

Volebnú sťažnosť Strany maďarskej koalície, Magyar Koalíció Pártja, miestnej organizácie Kráľovský Chlmec, **z a m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 16. decembra 2002 doručené podanie Strany maďarskej koalície, Magyar Koalíció Pártja, miestnej organizácie Kráľovský Chlmec (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. D.

S., K. Ch., za účasti nezávislých kandidátov A. B., J. B., Ing. P. F., Mgr. I. G., Ing. P. H., MUDr. P. K., H. N., Ing. D. N., Ing. L. S. a G. Z., označené ako „*Sťažnosť pre nezákonnosť volieb do orgánu miestnej samosprávy*“. Sťažovateľka ním napáda voľby do orgánu miestnej samosprávy vo volebnom obvode Kráľovský Chlmec, a to voľby poslancov mestského zastupiteľstva a voľby primátora konané 6. a 7. decembra 2002, ktorých sa zúčastnili aj jej kandidáti, z dôvodu hrubého porušenia pravidiel slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti zo strany nezávislých kandidátov, čím podľa sťažovateľky porušili jej základné právo podľa čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj zákon Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách do orgánov samosprávy obcí“).

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Voľby poslancov do Mestského zastupiteľstva v Kráľovskom Chlmcí a voľby primátora Kráľovského Chlmcá konané v dňoch 06. a 07. 12. 2002 vyhlasuje za neplatné.“

V odôvodnení sťažnosti sťažovateľka uviedla k skutkovému stavu tieto skutočnosti:

„Koniec volebnej kampane bol 04. 12. 2002 o 14. 00 hod. vzhľadom na to, že voľby do orgánov samosprávy mesta sa začali dňa 06. 12. 2002 o 14.00 hod.

Napriek zákazu vedenia kampane mimo určeného času dňa 05. 12. 2002 a 06. 12. 2002 sa objavili v poštových schránkach voličov písomné materiály propagujúce nezávislého kandidáta na funkciu primátora Ing. N. D. a nezávislých poslancov, E. T., Ing. F. M., Ing. F. P., Ing. H. P., K. Á., Ing. K. A., K. V., Ing. S. L. a T. I. Taktiež bolo zverejnené oznámenie v jazyku maďarskom z ktorého vyplýva, že v prospech Ing. D. N. odstúpili kandidáti na funkciu primátora M. H., MUDr. Š. K., Ing. Š. L., CSc., Ing. L. M. a Mgr. Z. G. Zároveň ďakujú občanom, že pochopili potrebu zjednotenia v prospech všetkých nás. Zároveň sa žiada, aby títo kandidáti neboli krúžkovaní.

Ďalej v poštových schránkach občanov bol aj ďalší materiál formátu A4 na oboch stranách s textom v jazyku maďarskom, v ktorom bol osočovaný nevyberaným spôsobom náš kandidát na funkciu primátora.“

Z doplnenia sťažnosti sťažovateľky doručeného ústavnému súdu 28. januára 2003 vyplýva, že z vyššie uvedených účastníkov konania získali zastúpenie v orgánoch miestnej samosprávy Ing. D. N. (primátor mesta), Ing. P. F., Ing. P. H. a Ing. L. S. (poslanci mestského zastupiteľstva). Sťažovateľka ďalej uvádza:

„Propagačné materiály... boli rozšírené na území celého mesta predovšetkým v bytových domoch napr. na ul. Z. Fábryho, ul. Ibrányiho, ul. S. Petőfiho, ul. Hlavnej a pod...“

Uvedené materiály sa objavili v poštových schránkach občanov mesta dňa 06. 12. 2002 v ranných hodinách to znamená, že ich rozširovali v noci zo dňa 05. 12. 2002 na 06. 12. 2002. Nie je nám známe, kto rozširoval tieto propagačné materiály.“

Sťažovateľka síce uvádza, že propagačné materiály boli doručené veľmi širokému okruhu osôb, ale v podaní uviedla iba mená 11 osôb (MVDr. M. G., Š. C., K. H. ml., MUDr. E. O., Mgr. E. M., F. F., V. G., I. B., J. M., M. S., A. J.), ktorým boli tieto materiály doručené a ktoré sa budú môcť vyjadriť *„aj k týmto skutočnostiam, nakoľko ich rozhodovanie koho voliť do orgánov miestnej samosprávy ovplyvnili predmetné propagačné materiály“*. Ďalšie mená prisľúbila oznámiť v prípade, že to ústavný súd bude považovať za potrebné.

V ďalšom doplnení podania (doručenom ústavnému súdu 4. marca 2003) na základe výzvy ústavného súdu na upresnenie rozsahu rozšírenia propagačných materiálov a okruhu občanov, ktorým boli materiály doručené, sťažovateľka uviedla:

„Podľa dostupných informácií na celom území mesta Kráľovský Chlmec bolo rozšírených okolo 1 500 kusov propagačných materiálov do domácností voličov. To znamená, že tieto materiály sa dostali asi k 2 500 voličom, nakoľko materiály sa doručovali do domácností.“

Volebnú sťažnosť sťažovateľa odôvodnili nasledovne:

„V zmysle čl. 30 ods. 4 Ústavy SR občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.“

Podľa čl. 31 Ústavy SR zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Ako z uvedených skutočností vyplýva, došlo dňa 05. 12. 2002 k porušeniu moratória na vedenie volebnej kampane uvedené v § 30 ods. 2 zák. č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov.

Zákon o voľbách do orgánov samosprávy obcí ustanovuje spôsob, hranice a ochranu súťaže politických síl demokratickej spoločnosti, hrubé porušenie týchto pravidiel. V tomto prípade došlo zo strany osôb, ktoré podporovali nezávislých kandidátov k takému hrubému porušeniu povinností vyplývajúcich zo zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí, že to spôsobilo narušenie ústavného princípu slobodnej súťaže politických síl garantované vyššie uvedeným článkom Ústavy SR.

V tomto prípade v čase volebnej kampane v prospech týchto nezávislých kandidátov bola vyvíjaná činnosť, ktorú citované ustanovenie zákona zakazuje, pričom v prospech ostatných kandidátov takáto činnosť vykonávaná nebola. Jednalo sa teda v tomto prípade o narušenie slobodnej súťaže politických síl, činiteľom ktorý zužuje priestor na uplatnenie volebného práva.“

Sťažovateľka upresnila a doplnila svoju sťažnosť ďalšími podaniami doručenými ústavnému súdu 14. januára a 28. januára 2003, ako aj 4. a 28. marca 2003 (čiastočne na základe výziev ústavného súdu zo 17. januára 2003, 21. februára 2003 a 20. marca 2003).

Uznesením pléna ústavného súdu z 5. mája 2003 č. k. PL. ÚS 35/03-18 bola volebná sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie.

II.

K predloženým dôkazom sťažovateľky

Ústavný súd z písomných dôkazov, ktoré mu doručila sťažovateľka, zistil tieto skutočnosti:

1. Do volieb do orgánov miestnej samosprávy konaných 6. a 7. decembra 2002 sťažovateľka navrhla svojho kandidáta na primátora mesta Kráľovský Chlmec a 12 kandidátov na poslancov mestského zastupiteľstva v Kráľovskom Chlmcí. Ako to vyplýva z doložených dôkazov, Miestna volebná komisia v Kráľovskom Chlmcí zaregistrovala jednotlivé kandidátne listiny 17. októbra 2002.

2. Sťažovateľka ako dôkazy predložila päť propagačných materiálov (letákov), ktorých doručením malo dôjsť k porušeniu označených základných práv. Kandidáta na post primátora mesta Ing. D. N. sa týkali

- dvojjazyčný propagačný materiál obsahujúci príhovor k občanom mesta (v rozsahu jednej strany formátu A4) a volebný program kandidáta (v rovnakom rozsahu), ktorý predstavoval pozvánku na predvolebnú besedu v rámci volebnej kampane, o čom svedčí posledný odsek textu v slovenskom i maďarskom jazyku: „... *Preto každého občana srdečne pozývam na našu predvolebnú besedu, ktorá sa uskutoční 2. decembra o 19. hodine vo veľkej sále mestského kultúrneho strediska...*“,

- upútavka (kalendár?) s výzvou hlasovať vo voľbách za kandidáta Ing. D. N. v maďarskom jazyku,

- oznámenie o tom, že štyria kandidáti na post primátora mesta (M. H., MUDr. Š. K., Ing. Š. L., CSc., Ing. L. M.) sa vzdávajú svojej kandidatúry v prospech Ing. D. N., a oznámenie o vzdaní sa kandidatúry nezávislej kandidátky Mgr. G. Z. v maďarskom jazyku.

Ďalší materiál formátu A4 propagoval v maďarskom jazyku deväť nezávislých poslancov (T. E., Ing. M. F., Ing. P. F., Ing. P. H., A. K., Ing. A. K., V. K., Ing. L. S. a I. T.) podporovaných občianskym združením PRO PATRIA.

Súčasťou dôkazového materiálu bol aj dvojstranný strojom písaný list formátu A4 v maďarskom jazyku, ktorý mal povahu pamfletu. Z jeho obsahu možno vyvodiť, že

smeruje proti vtedajším predstaviteľom verejnej moci v meste (žiadne konkrétne osoby v ňom neboli označené), ktorí v tomto období reprezentovali sťažovateľku. Obsah tohto listu sťažovateľka považuje za znevažovanie a diskreditáciu jej kandidáta na post primátora mesta.

Okrem prvého označeného materiálu (dvojazyčný príhovor pozývajúci na predvolebnú besedu 2. decembra 2002) ostatné materiály neobsahovali žiadne také údaje, ktoré by umožňovali ich identifikáciu z hľadiska času ich vzniku.

Sťažovateľka doplnila podaním, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 10. septembra 2003, uvedené dôkazy o článok z denníka Új Szó z 27. decembra 2002 spolu s prvou stranou, ktorá bola uverejnená na internetovej stránke <http://www.ujszo.sk/>. Obsahom článku s názvom „*Elszigetelődött a városvezetés*“ („*Vedenie mesta sa izolovalo*“) bol rozhovor s novozvoleným primátorom mesta Ing. D. N. Sťažovateľka v tomto texte rozhovoru označila otázku, ktorá podľa nej takisto svedčí o závažnosti porušenia zákona:

„K pravde patří hádam aj to, že v piatok, v čase, kedy bolo volebné moratórium, sa rozdávali Vaše volebné materiály a kalendáre. Viete o tom?“ („Talán hozzátartozik az igazsághoz, hogy pénteken, amikor már kampánycsend volt, az ön szórólapjait és zsebnaptárait is osztogatták. Tud ön erről?“).

Odpoveď na túto otázku pritom sťažovateľka nepovažuje za podstatnú vo vzťahu k predmetu sťažnosti.

III.

K ďalšiemu priebehu dokazovania

Ústavný súd vyzval označených účastníkov konania listom z 24. júna 2003, aby sa v lehote do 15. júla 2003 vyjadrili k sťažnosti.

Stanovisko Mgr. G. Z., nezávislej kandidátky, ktorá sa vzdala kandidatúry, bolo ústavnému súdu doručené 14. júla 2003. Mgr. Z. v ňom okrem iného uvádza:

„K uzneseniu ÚS SR pod č. PL. ÚS 35/03-18 (...) sa bližšie vyjadrovať nebudem. Z obsahu tohto uznesenia ako ani z podania sťažovateľky zo dňa 16. 12. 2002 v ktorom ďalší účastníci nie sú vôbec označení však nevyplýva, že prečo účastníkmi konania o volebnej sťažnosti sú iba nezávislí kandidáti a nie všetky politické strany a hnutia, ktoré vo voľbách získali zastúpenie v orgánoch miestnej samosprávy.

... môžem uviesť k veci iba to, že mám vedomosti o tom, že sa tesne pred voľbami objavili v poštových schránkach niektorých voličov písomné materiály propagujúce nezávislého kandidáta na funkciu primátora Ing. D. N. a nezávislých poslancov, E. T., Ing. F. M., Ing. F. P., Ing. H. P., K. Á., Ing. K. A., K. V., Ing. S. L. a T. I. Na týchto letákoch však ja ako nezávislá kandidátka na poslanca mestského zastupiteľstva som nefigurovala.

Je skutočnosťou, že som kandidovala vo voľbách do orgánov miestnej samosprávy konaných v dňoch 6. 12. a 7. 12. 2002 ako nezávislý kandidát jednak na funkciu primátora mesta Kráľovský Chlmec a jednak aj na poslanca mestského zastupiteľstva mesta Kráľovský Chlmec. Svojej kandidatúry ako nezávislý kandidát na post primátora mesta som sa vzdala v posledný deň lehoty dňa 3. 12. 2002 okolo 13,45 hod. Pred vzdaním sa svojej kandidatúry... som ešte pred časom volebného moratória informovala voličov písomne formou letáku ako aj na predvolebnom zhromaždení nezávislých kandidátov označených vo volebnej sťažnosti, že v prípade, ak sa vzdávam svojej kandidatúry, sa vzdávam podľa svojho presvedčenia, ale nie v prospech určitého kandidáta...

Za dôkaz týmto predložím Ústavnému súdu SR aj môj predvolebný leták.

Za týchto okolností ma prekvapila skutočnosť, že následne a tesne pred voľbami sa objavili také letáčky, z ktorých vyplýva, (resp. minimálne vzbudzujú pochybnosti o tom), ako by som sa bola vzdala svojej kandidatúry na primátora mesta Kráľovský Chlmec aj ja v prospech nezávislého kandidáta Ing. N. D. Môžem poznamenať, že ja k takémuto oznámeniu som nikdy nedala svoj súhlas ako ani som nevedela o tom, že sa vydáva nejaké oznámenie...“.

K svojmu stanovisku účastníčka konania Mgr. G. Z. ako dôkaz priložila oznámenie o vzdaní sa svojej kandidatúry na funkciu primátora mesta.

Účastníci konania A. B., J. B., Ing. P. F., Mgr. I. G., Ing. P. H., MUDr. P. K., Ing. N. D. a Ing. L. S. sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu advokáta JUDr. A. M. k sťažnosti vyjadrili spoločným stanoviskom, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 15. júla 2003. V stanovisku sa okrem iného uvádza:

„Z poverenia mojich mandantov navrhujem, aby Ústavný súd SR v Košiciach volebnú sťažnosť sťažovateľa zamietol. Mnou zastúpení účastníci konania sú toho názoru, že voľby poslancov do miestneho zastupiteľstva v Kráľovskom Chlmcí a voľba primátora mesta Kráľ. Chlmec, konané v dňoch 6. a 7. 12. 2002 sú platné a neexistujú právne relevantné dôvody na vyhlásenie týchto volieb za neplatné.

Voľby prebehli v súlade so zákonom a v súlade s Ústavou SR a sťažovateľom uvedené dôvody nemajú oporu v zákone č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov.

Moji mandanti nemajú vedomosti o tom, že v čase od 4. 12. 2002 od 14. 00 hod. mali byť distribuované písomné materiály, ktoré predložil sťažovateľ. Uvedené propagačné materiály a to výzva občianskeho spolku PRO PATRIA a fotografia kandidáta na funkciu primátora mesta Ing. D. N. boli súčasťou volebnej kampane, avšak nie v čase, keď platil zákaz.

Oznámenie o vzdaní sa kandidatúry Mgr. G. Z. a ďalších kandidátov bolo oznámené obyvateľom mesta na predvolebnom zhromaždení dňa 2. 12. 2002. Táto skutočnosť bola všeobecne známa, nakoľko na predvolebnom zhromaždení sa zúčastnili občania a preto táto okolnosť nemohla ovplyvniť rozhodnutie voličov v tom smere, že koho majú voliť. V čase keď platil zákaz volebnej kampane nebolo písomné oznámenie o tejto skutočnosti distribuované a rozširované. Písomné oznámenie moji mandanti nedistribuovali a nemajú ani o tom poznatky, že by sa to malo diať počas obdobia, keď platil zákaz volebnej kampane. Moji mandanti nevytvorili a ani nedistribuovali text v jazyku maďarskom, ktorý údajne mal osočovať kandidáta sťažovateľa vo voľbách o funkciu primátora mesta.

Moji mandanti sú toho názoru, že tieto písomnosti nemohli porušiť ustanovenia zákona č. 346/1990 Zb., pričom poukazujú na znenie ustanovenia § 30 ods. 11 zákona č. 346/1990 Zb., kde sa uvádza, že v čase 48 hodín pred začatím volieb a počas volieb je zakázané v rozhlasovom a televíznom vysielaní, v hromadných informačných prostriedkoch,

v budovách, kde sídlia okrskové volebné komisie a v ich bezprostrednom okolí vysielat' alebo zverejňovat' informácie o politických stranách a nezávislých kandidátoch v ich prospech alebo v ich neprospech slovom, písmom, zvukom alebo obrazom.

Moji mandanti poukazujú na to, že v rámci volieb nedošlo k narušeniu ústavného princípu slobodnej súťaže politických síl garantované článkom 30 ods. 4, 31 Ústavy SR. V rámci volieb všetci kandidáti na funkciu primátora alebo do orgánov samosprávy mali rovnaké podmienky a nebola žiadnym spôsobom obmedzená slobodná súťaž politických síl.

Kandidát sťažovateľa 12 rokov bol primátorom mesta Kráľovský Chlmec a z titulu výkonu svojej funkcie mal zvýhodnené postavenie v porovnaní s ostatnými kandidátmi v rámci týchto volieb. K porušeniu volebného zákona došlo práve zo strany kandidáta sťažovateľa na funkciu primátora mesta keď v regionálnom vysielaní televízie Zemplén v dňoch volieb bola odvysielaná reportáž, kde kandidát sťažovateľa hovoril o tom čo všetko vykonal ako primátor počas svojho volebného obdobia. Práve takéto konanie je hrubým porušením zákona č. 346/1990 Zb. a umožnenie odvysielania tohto programu narušilo slobodnú súťaž kandidátov na funkciu primátora v prospech kandidáta sťažovateľa.

... Sťažovateľ uviedol vo svojom podaní 27. 1. 2003 aj mená a adresy svedkov, ktorí majú preukázať tvrdenia sťažovateľa. Podotýkam, že všetci sú členmi sťažovateľa a angažujú sa v rámci verejného života ako členovia sťažovateľa.

Je potrebné zvážiť aj to, ak skutočne mali existovať prílohy, ktoré mali byť týmto svedkom doručené, že kým a z akého podnetu práve im mali byť doručené tieto písomnosti.

Na základe prevedeného dokazovania navrhujem volebnú sťažnosť zamietnuť uznesením Ústavného súdu SR v Košiciach. “

Prílohou podania sú splnomocnenia uvedených účastníkov konania poskytnuté advokátovi JUDr. A. M., K. Ch., na ich zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

Účastníčka konania H. N. vo svojom stanovisku doručenom ústavnému súdu 16. júla 2003 uvádza:

«K veci môžem uviesť iba to, že nemám vedomosti o tom, že by sa boli tesne pred voľbami objavili v poštových schránkach niektorých voličov písomné materiály

propagujúce nezávislého kandidáta na funkciu primátora Ing. D. N. a nezávislých poslancov, E. T., Ing. F. M., Ing. F. P., Ing. H. P., K. Á., Ing. K. A., K. V., Ing. S. L. a T. I.

Je skutočnosťou, že som kandidovala vo voľbách do orgánov miestnej samosprávy konaných v dňoch 6. 12. a 7. 12. 2002 ako nezávislý kandidát na poslanca mestského zastupiteľstva mesta Kráľovský Chlmec. S horeuvedenými kandidátmi som spoločne na predvolebných zhromaždeniach nevystupovala, keďže som nebola členkou občianskeho združenia „Pro Patria“, ktorá pre týchto kandidátov organizovala predvolebné akcie.»

Ústavný súd po zadovážení si príslušných listín a vyjadrení súvisiacich s volebnou sťažnosťou od sťažovateľky a nezávislých kandidátov 22. júla 2004 uskutočnil výsluch rozhodujúcich svedkov vo veci, a to za účasti sťažovateľky, nezávislých kandidátov a ich právnych zástupcov, ktorí mali možnosť vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom.

Právny zástupca sťažovateľky v súvislosti s vypočutím predvolaných svedkov navrhol tieto dve základné otázky:

1. Dostal svedok v čase volebného moratória vo voľbách do orgánov územnej samosprávy konaných 6. a 7. decembra 2002 osobne nejaké propagačné materiály, ktoré súviseli s prípravou a priebehom volieb, a ak áno, aké to boli materiály?

2. Vie svedok niečo o tom, že by niektorí spoluobčania, voliči, v jeho okolí dostali takéto materiály?

Doplňujúce otázky sa týkali aj skutočnosti uvedenej vo volebnej sťažnosti, či propagačné materiály ovplyvnili rozhodovanie predvolaných svedkov vo vzťahu k tomu, koho mali voliť do orgánov miestnej samosprávy.

Plénum ústavného súdu po vyhodnotení všetkých podkladov pre rozhodnutie dospelo na neverejnom zasadnutí 3. februára 2005 k nasledovným skutkovým a právnym záverom:

IV.

K namietaným porušeniam ústavnosti a zákonnosti

Sťažovateľka vo svojej volebnej sťažnosti namietala neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov do Mestského zastupiteľstva v Kráľovskom Chlmcí a volieb primátora mesta Kráľovský Chlmec konaných v dňoch 6. a 7. decembra 2002, a to porušenie jej základného práva upraveného v čl. 30 ods. 4 ústavy v spojení s porušením čl. 31 ústavy a porušenie § 30 ods. 2 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí. Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd z toho dôvodu vyhlásil uvedené voľby za neplatné.

1. K namietanému porušeniu čl. 30 ods. 4 ústavy

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy „Občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám“.

Prístup za rovnakých podmienok znamená, že nemožno v procese tvorby či aplikácie práva preferovať alebo diskriminovať niektoré subjekty pred inými pri ich uchádzaní sa o verejné funkcie. Subjektom tohto práva je každý občan Slovenskej republiky, ktorý sa o volenú funkciu uchádza. Obsahom uvedeného práva je aj predpoklad, že jednotliví voliči budú mať možnosť odovzdať svoj hlas v prospech niektorého z kandidátov za rovnakých podmienok vrátane možnosti dostať sa k informáciám o jednotlivých kandidátoch rovnakým spôsobom.

Sťažovateľka pri namietaní porušenia svojho základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy poukázala na to, že nerovnaké podmienky pre propagáciu jednotlivých kandidátov na funkciu poslancov mestského zastupiteľstva a na funkciu primátora mesta, a tým aj nerovnaké podmienky pre ich prístup k verejným funkciám vznikli v dôsledku porušenia volebného moratória upraveného v § 30 ods. 2 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí.

Keď ústavný súd vo svojej doterajšej rozhodovacej praxi posudzoval možné porušenia slobodnej súťaže demokratických síl v procese prípravy volieb, dbal predovšetkým na dodržanie vzťahu proporcionality medzi rozsahom porušenia zákona

(vrátane jeho následkov) a svojím rozhodnutím o tejto otázke (vrátane jej dôsledkov). Svoju právomoc vyhlásiť voľby za neplatné však ústavný súd uplatní iba vtedy, ak dôjde k hrubému alebo závažnému porušeniu alebo opakovanému porušeniu zákona spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Úspešnosť sťažovateľky vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 30 ods. 4 ústavy teda závisela predovšetkým od skutočnosti, či unesie dôkazné bremeno a preukáže taký spôsob porušenia zákona, ktorý predstavuje zároveň porušenie označeného ústavného princípu.

2. K namietanému porušeniu § 30 ods. 2 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí

Podľa § 30 ods. 2 zákona o voľbách do samosprávy obcí „Volebná kampaň sa začína 17 dní a končí sa 48 hodín pred začiatkom volieb. Vedenie kampane mimo určeného času je zakázané“.

Uvedené ustanovenie zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí treba chápať aj v kontexte s ustanovením § 30 ods. 1 tohto zákona, kde sa uvádza, že „Volebná kampaň je činnosť politickej strany, nezávislého kandidáta, prípadne ďalších subjektov zameraná na podporu alebo slúžiaca na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta vrátane inzercie alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a televízneho vysielania podľa odseku 4, hromadných informačných prostriedkov, plagátov alebo iných nosičov informácií“.

Sťažovateľka uviedla, že v období zákazu vedenia kampane sa objavili v poštových schránkach voličov materiály propagujúce nezávislého protikandidáta na funkciu starostu, ako aj nezávislých kandidátov na poslancov mestského zastupiteľstva. Materiály podľa sťažovateľky rozširovali na území celého mesta v noci z 5. decembra na 6. december 2002 subjekty, ktoré jej nie sú známe a ktoré tak porušili zákaz vedenia kampane mimo určeného času. Písomné materiály, ktoré ústavný súd posudzoval, doručovali do schránok občanov neznáme osoby podľa sťažovateľky v rozsahu asi 1 500 kusov.

Z dokazovania nevyplývali zistenia, ktoré by identifikovali distribútorov uvedených materiálov ani jednoznačný čas distribúcie. Siedmi predvolaní svedkovia (T. E., Ing. M. F., A. K., Ing. A. K., V. K., Š. C., A. J.) uviedli, že počas volebného moratória nedostali žiadne materiály, resp. že ani nevedeli o distribúcii nejakých materiálov v tomto období. Siedmi svedkovia (K. H., MUDr. E. O., Mgr. E. M., V. G., I. B., J. M., M. S.) sa vyjadrili, že našli propagačné materiály vo svojich poštových schránkach, pričom uviedli ich rôzne počty a popisy. Svedkovia v odpovediach uviedli nerovnaký čas, kedy objavili propagačné materiály [svedkyňa M. S. označila za rozhodujúci čas štvrtok medzi 16.00 h a 17.30 h, štvrtok uviedol aj svedok J. M., časť svedkov – K. H., MUDr. E. O., I. B., J. M., uviedla (výlučne alebo aj) piatok predpoludním, ďalší svedkovia uviedli piatok popoludní i sobotu ráno – Mgr. E. M.]. Tvrdenie sťažovateľky, že materiály boli rozširované „*v noci zo dňa 05. 12. 2002 na 06. 12. 2002*“, sa v takejto jednoznačnej podobe v rámci dokazovania nepreukázalo a nepotvrdil sa ani rozsah rozšírenia materiálov uvedený v sťažnosti sťažovateľky.

Sťažovateľka pri predkladaní zoznamu osôb, ktorým boli propagačné materiály doručené, tvrdila, že „*tieto osoby sa budú môcť vyjadriť aj k tým skutočnostiam, nakoľko ich rozhodovanie koho voliť do orgánov miestnej samosprávy ovplyvnili predmetné propagačné materiály*“. Z dokazovania vyplynulo, že väčšinu označených a predvolaných svedkov podľa ich vlastného názoru propagačné materiály neovplyvnili pri rozhodovaní o tom, koho budú voliť. Podľa tvrdenia právneho zástupcu (ktoré sa preukázalo aj v rámci vypočutia svedkov, a to aj za pomoci predložených dôkazov pochádzajúcich z volebnej kampane sťažovateľky – spoločná fotografia) všetci svedkovia alebo takmer všetci svedkovia navrhovaní sťažovateľkou boli členmi Strany maďarskej koalície, Magyar Koalíció Pártja.

Ústavný súd ďalej skúmal obsah materiálov predložených sťažovateľkou, najmä to, či obsahovali závažné informácie spôsobilé ovplyvniť priebeh volieb, či išlo o informácie, ktoré dovedy neboli (všeobecne) známe, ako aj pravdivosť obsahu týchto informácií. Z dokazovania vyplynulo, že volebné komisie sa nezaoberali žiadnymi podnetmi ani sťažnosťami, ktoré by svedčili o narušení prípravy a priebehu volieb, pričom svedkovia

navrhnutí sťažovateľkou – MUDr. E. O. a V. G. – boli členmi Okrskovej volebnej komisie v Kráľovskom Chlmcí. V uvedených súvislostiach neprebiehala ani trestné stíhanie pre marenie prípravy a priebehu volieb podľa ustanovení Trestného zákona.

Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že zákaz vedenia volebnej kampane porušili rozširovaním opísaných propagačných materiálov neznáme osoby. Ďalej sa zistilo že obsahom skúmaných písomných materiálov boli čiastočne skutočnosti všeobecne známe a zverejnené v priebehu volebnej kampane, ktoré však podľa názoru ústavného súdu nemohli významne ovplyvniť občanov pri ich rozhodovaní vo voľbách. Porušenie moratória, ktoré možno považovať za protiústavné a protizákonné, musí podľa názoru ústavného súdu dosiahnuť určitú intenzitu, v danom prípade rozširovanie takých závažných informácií, ktoré by v čase moratória zmenili rozhodnutie voličov odovzdať svoj hlas v prospech určitého kandidáta. Ústavný súd dospel k záveru, že takéto závažné porušenie v rámci dokazovania v danej veci vo vzťahu k vypočutým svedkom však nebolo preukázané.

Ústavný súd ďalej nepovažoval za potrebné vykonať ďalšie navrhované dokazovanie, ktoré po uskutočnených výsluchoch svedkov a nezávislých kandidátov navrhol právny zástupca sťažovateľky (vypočutie ďalších troch svedkov, prípadne dvoch svedkov, ktorí sa nedostavili, ako aj predsedu mestskej volebnej komisie), resp. právny zástupca nezávislých kandidátov (vypočutie svedka a predloženie stanov sťažovateľky v platnom znení), pretože považoval zistený skutkový stav za dostatočne preukázaný a ustálený.

3. K namietanému porušeniu čl. 31 ústavy

Podľa čl. 31 ústavy „*Zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti*“. K obmedzeniu slobodnej súťaže politických síl malo podľa sťažovateľky dôjsť hrubým porušením povinností vyplývajúcich zo zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí.

Ochrana slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti v zmysle čl. 31 ústavy sa týka normotvornej a aplikačnej činnosti orgánov verejnej moci (štátnych orgánov), ako aj činnosti politických strán, resp. nezávislých kandidátov v súvislosti s voľbami. Tieto orgány môžu porušiť právo na rovnosť šancí tým, že v rámci volebnej kampane nezákonným alebo neústavným spôsobom pôsobia v prospech alebo v neprospech jednej politickej sily. V okolnostiach prípadu namietané porušenie označeného článku ústavy, tak ako to uviedla sťažovateľka vo volebnej sťažnosti, v spojení s vyhodnotením dokazovania v rámci namietaného porušenia čl. 30 ods. 4 ústavy nemohlo ovplyvniť výsledok volieb do orgánov miestnej samosprávy mesta Kráľovský Chlmec.

V.

Záver

Sťažovateľka tvrdila, že porušením ustanovení čl. 30 ods. 4 a čl. 31 ústavy a § 30 ods. 2 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí došlo k porušeniu ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov miestnej samosprávy mesta Kráľovský Chlmec v dňoch 6. a 7. decembra 2002, a preto navrhla, aby tieto voľby boli vyhlásené za neplatné.

Ústavný súd v konaní o volebných veciach podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde môže

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,
- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

Pri rozhodovaní o volebnej sťažnosti sťažovateľky ústavný súd vychádzal zo svojho právneho názoru, že „len hrubé alebo závažné porušenie alebo opätovné porušovanie

zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb môže byť príčinou pre uplatnenie právomoci ústavného súdu, ktorá mu umožňuje rozhodnúť podľa § 63 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. Namietané protiústavné alebo nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok volieb. Túto skutočnosť musí sťažovateľ nielen namietat', ale aj doložiť exaktnými dôkazmi. Nestačí samotné označenie dôkazov“ (PL. ÚS 17/94, podobne aj PL. ÚS 5/03).

Ústavný súd skonštatoval, že sťažovateľka vo vzťahu k času rozširovania, k rozsahu propagačných materiálov, ktoré mali byť rozšírené prostredníctvom umiestnenia v poštových schránkach, ako aj vo vzťahu k osobám, ktoré mali rozširovať označené propagačné materiály a takto podporiť nezávislých kandidátov, nepreukázala svoje navrhované tvrdenia a nepredložila dôkazy o tom, že označené osoby sa dopustili namietaného hrubého a závažného porušenia zákonnosti a ústavnosti. Tvrdenia sťažovateľky o uvádzaných skutočnostiach opreté o nepriame (listinné) dôkazy informatívnej povahy boli neurčité, všeobecné a rozporné, hoci podľa názoru ústavného súdu bolo v možnostiach sťažovateľky zabezpečiť si o rozsahu a o spôsobe rozširovania propagačných materiálov konkrétne poznatky a dôkazy. Druhotné účinky vyplývajúce z rozširovania informácií čiastočne známych z volebnej kampane v čase volebného moratória taktiež nemožno stotožňovať s aktívnou činnosťou „zameranou na podporu alebo slúžiacej na prospech kandidáta“ (§ 30 ods. 1 zákona o voľbách do samosprávy obcí).

Ústavný súd nezistil ani príčinnú súvislosť medzi tvrdým porušením čl. 30 ods. 4, ako aj čl. 31 ústavy spôsobom, ktorý uviedla sťažovateľka. Neexistenciu príčinnej súvislosti pritom nebolo možné rozpoznať od počiatku len z obsahu podanej sťažnosti; k tomuto záveru ústavný súd dospel až po prijatí sťažnosti a vykonaní dokazovania na základe vyjadrení účastníkov, preskúmania dôkazov a vypočutia svedkov.

Keďže ústavný súd nezistil v prípravnej fáze volieb namietané porušenie ústavnosti a zákonnosti volieb, ktoré by bolo možné pripísať na vrub nezávislým kandidátom, ktorí kandidovali vo voľbách do miestnej samosprávy, resp. ktorí boli v týchto voľbách zvolení,

volebnú sťažnosť sťažovateľky uznesením podľa § 63 ods. 1 písm. d) a ods. 2 a 5 zákona o ústavnom súde zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. februára 2005